

Üzem- és hozamszabályozás.

Írta: Fekete Zoltán.

Ezzel a tárggyal most az erdőrendezési utasítás vonatkozásaiban kívánok foglalkozni. Ezért az utasítás besztásához alkalmazkodom.

A VI. rész *A*) szakasza első helyen a szabályos vágásrendről beszél. Ha az erre vonatkozó előírásokat tanulmányozzuk, azt látjuk, hogy az utasítás a vágásrend alatt inkább a *vágásirányt* érti, míg azokat a szempontokat, amelyek más értelemben vannak kihatással a vágásrend megszabására, inkább a *B*) szakaszban (Általános üzemterv), tárgyalja. Bár ez az elkülönítés gyakorlatilag megokolt, mégis kétségtelen, hogy a vágásrend és a vágásirány fogalma nem fedi egymást s ezért szükséges volna itt csillag alatt rámutatni arra, hogy a vágásrend részletes szabályozásának egyéb feltételeit a *B*) szakasz tartalmazza.

Behatóan foglalkozik az utasítás a *vágáscsoport* fogalmával. A vágáscsoport elnevezés annakidején új műszó volt s nyilván azért alkalmazta azt az utasítás alkotója a régi *vágássor* helyett, hogy elejét vegye a *vágássorozattal* való összetévesztésnek. Ez az óvatosság kétségen kívül megokolt volt, annál is inkább, mert az 1920. évi utasítás a vágássorozatok (teljes korfokozatú fióküzemosztályok) egészen megszüntette.

Bizonyos tekintetben azonban mégsem tartom az utasítást egészen következetesnek. Ebből a gyakorlatban is származtak bizonyos félreértések, melyeket a jövő erdőrendezési utasításának meg kellene szüntetnie.

A vágáscsoport az utasítás szerint rendszerint 2—3 tagból áll, de állhat egyetlen tagból is, sőt, kivételesen egy és ugyanaz a tag két vágáscsoport kötelékébe is tarthatik.

Jellemző a vágáscsoportra, hogy abban a vágások egyirányban haladnak (szélveszély esetén a széllel szemben). Ezért a régi *vágássor* elnevezés igen találó volt s jobban fedte a fogalmat, mint a *vágáscsoport*.

Azt is mondja az utasítás, hogy a vágáscsoport a szál-

erdőben „többnyire“ csonka, azaz nem teljes korfokozatú. Azt hiszem, ezt a megjegyzést el lehetne hagyni, mert a *teljes* korfokozat a fennebb említett 2—3 taggal úgysem fér össze s ha elképzelhető is, hogy valamely szálerdőben a vágások véges-végig egymás mellé sorakozzanak, az annyira ritka eset, hogy annak lehetőségére kár is célozni.

A szöveg további részében ezt olvassuk: „Sarj- és középerdőkben ellenben rendszerint teljes vágáscsoportok alakíthatnak.“

A vágáscsoport, mint olyan, akkor is *teljes*, ha csak 2—3 tagot foglal magában. Helyesebb volna tehát az idézett szöveget így fogalmazni: „Sarj- és középerdőkben ellenben teljes korfokozatú vágáscsoportok is alakíthatók.“

Azt tapasztaltam, hogy a gyakorlatban a régi vágássorozatokat sok helyen egyszerűen vágáscsoportoknak nevezik s megkülönböztetésükre a régi római számokat használják. Úgyhogy ebben az esetben nem történik más, mint hogy a *vágássorozat* helyébe *vágáscsoport* elnevezés lép. Éspedig akkor is, ha a vágás ezeken a területeken nem halad végig egyirányban, tehát ha a vágáscsoportnak ez a jellemző tulajdonsága a valóságban hiányzik. Ez nyilván kifogásolható.

Egyébként önmagábanvéve célszerűnek tartom, hogy ezekre a különféle, teljes korfokozatú erdőtestekre a *vágáscsoport* elnevezés alkalmaztassék, mert ez nyelvileg is, fogalmilag is igen jól megfelel. Ebben az esetben azonban azoknak a tagoknak az összességét, amelyekben a vágás valóban egyirányban halad, másképen kell elnevezni. Ezekre nézve vissza kellene állítani a régi, teljesen megfelelő *vágássor* elnevezést.

Ma már nincs okunk attól tartani, hogy ez a *vágássorozattal* való összetévesztés révén zavart okozhat, mert hiszen az utóbbi műszó többé-kevésbé feledésbe ment s fiatalabb erdőrendezőink egy része nem is igen tud róla.

Az *általános üzemterv* (15. o.) címét a szöveges részben is *általános vágástervre* kellene módosítani, hogy az V. számú táblázat címével összhangzásban legyen.

A hozadékszabályozás módját illetőleg az utasítás két főlehetőséget állapít meg, anélkül, hogy az alkalmazandó

eljárást közelebbről megjelölné. Csak annyit mond, hogy a szabályoshoz közelálló üzemosztályokban elegendő a legközelebbi 20 évi vágásterületet megállapítani, egyébként az általános üzemterv a további fordulószakokra is elkészítendő.

Az első esetre tehát a sorok közt a tágabb értelemben felfogott állománygazdaság rendszerét, a másodikra a szakozást ajánlja. Nézetem szerint világosabb volna a dolog, ha a szöveg a körülírás helyett meg is nevezné az alkalmazandó hozadékszabályozási módot.

Rá kell mutatnom arra, hogy az állománygazdaság fogalmának lényege felől szakközönségünk egy része tájékozatlan. Oka pedig ennek az, hogy ez a kérdés irodalmunkban eddig még nem volt behatóan tárgyalva.

Állománygazdaság alatt sokan kizárólag *Judeich* állománygazdasági rendszerét értik. És kétségtelen, hogy ennek a műszónak ő a szerzője, tehát bizonyos joggal alkalmazható az az ő módszerére. De vannak *Judeich* eljárásának olyan feltételei is, amelyek más hozadékszabályozási móddal is jól összeegyeztethetők, tehát az állománygazdaság *lényegére* nem jellemzők. Ilyen például, hogy a vágássorozatok és tagok terjedelmét nem szabad igen nagyra szabni s hogy a fordulószerkezeti vágásterületek összefüggésére nem kell figyelemmel lenni, továbbá, hogy a pénzügyi vágásfordulót kell alkalmazni és a vágási érettség megítéléséhez a mutatószázalékot segítségül venni.

Mindezek a feltételek azonban bármely más hozadékszámítási mód alkalmazása esetén is figyelembevehetők, tehát nem tartoznak az állománygazdaság *jellemző* tulajdonságai közé. Hiszen *Judeich* maga is elismeri, hogy az állománygazdaság más elvek szerint megállapított vágásfordulóval is jól megfér.* Hasonlóképpen alkalmazhatók *Judeich*-nak a vágássorrendre vonatkozó szabályai a szakozás szerint berendezett erdő bármely alakjára is.

Egyedül jellemző tehát az állománygazdaságra, hogy a szakozás merev rendszerét elvetve, mellőzi a vágásterv

* *Fekete Lajos*: Erdőrendezéstan, 298. old.

elkészítését az egész vágásfordulóra s a hozadékokat esetről-esetre csak a legközelebbi rövid (10—20 éves) korszakra kívánja szabályozni. Eközben figyelembe veszi a tényleges korosztályeloszlást s a véghasználatra előírandó erdőrészeket kizárólag a vágás szükségszerűsége szempontjából úgy válogatja össze, hogy a hozadékoknak a korosztályok egyenetlenségéből származó eltérései a lehetőséghez képest mérsékeltenek. Egyszersmind meg van engedve ebből a célból az is, hogy az illető korszakra előírt vágásterület a szigorúan vett fél vagy egész fordulásszaki vágásterülettől kisebb-nagyobb mértékben eltérjen. *Judeich állománygazdagsága tehát az állománygazdaságnak csak egy különleges esete, egy alfaja, melyet joggal nevezhetünk Judeich-féle állománygazdaságnak, anélkül, hogy ez a tágabb értelemben felfogott állománygazdaság rendszerének létezését értelmileg kizárná.*

A németek ennek a szabadabban értelmezett állománygazdaságnak az *Altersklassenmethode* nevet adták, mely műszónak magyar fordítása a fennebbi, körülíró alakon kívül nincs. Szó szerint *korosztályeljárásnak* vagy *módszernek* kellene azt fordítanunk, ez azonban kissé erőltetetten hangzik. A németek csak a *Judeich-féle állománygazdaságot* nevezik *Bestandeswirtschaft*-nak. Az új utasításban mindenestre jó volna nevet adni a javasolt eljárásnak.

A magam részéről a német „*Altersklassenmethode*” elnevezést sem tartom találónak. Hiszen a vágásterv csak egy fordulósakra készül, tehát az a legtöbb esetben csak a legidősebb egy-két korosztálynak a szabályos állapothoz való viszonyából indul ki a fordulószi hozadék megszabásánál, míg a többi korosztállyal és a távolabbi fordulósziakkal nem sokat törődik. A fősúly mégis csak a legközelebbi fordulósziakra besorozandó állományok gondos összeválogatásán nyugszik, tehát az *állománygazdaság* találobb és megokoltabb elnevezés, mint a *korosztály-módszer*. Az eljárás legjellemzőbb sajátása azonban (hogy t. i. a vágásterv csak 1 fordulósziakra készül el) sem az egyik, sem a másik elnevezésben nem jut kifejezésre. Ezért volna kívánatos új, jellemzőbb nevet kitalálni az *Altersklassenmethode*

átültetésére a magyar szaknévtár számára. Kérem tisztelt kartársaimat, hogy erre vonatkozó jó ötleteiket lapunkban közöljék.

Szükséges volna az utasításban nemcsak a sorok közt, hanem határozott alakban kijelenti, hogy a hozamszabályozásnál bármely szakozási mód is alkalmazható. Ez a mai viszonyok közt egyáltalában nem veszedelmes, mert hiszen az üzemtervet úgymint minden 20. évben újra kell készíteni, tehát a szakozási rendszer merevségéből folyó áldozatoktól nem kell tartani.

Természetes, hogy ennek megfelelően az általános vágástervnek is többféle mintáját lehetne adni, melyek közül az üzemterv készítője választhatna. Raktáron tartani csak az olyan nyomtatványt kellene, amelyikből nagyobb fogyasztás várható.

Hogy milyen legyen az általános vágásterv mintája, az attól függ, hogy az üzemterv többi nyomtatványa tekintetében milyen megállapodás jön létre. Az Erdészeti Lapok múlt évi IV. füzetében foglalkoztam azzal a kérdéssel, hogy nem lehetne-e a IV. sz. üzemtervi rajzra szerkesztéséhez szükséges adatokat mind egy kimutatásban összefoglalni,* miáltal az általános vágásterv mentesülne a termőhelyi osztályok és a korosztályok kimutatásától, amely adatok jelenleg a nyomtatvány baloldalát foglalják el. Ennek volna bizonyos előnye. Többek közt az, hogy az általános vágásterv egészen külön állana, ami az átnézetességet emelné.

A termőhelyi osztályok táblázatát és a sűrűségek eloszlására vonatkozó kimutatást *Béky Albert* is külön kimutatásban kívánja tárgyalni** s így az általános vágástervet a termőhelyi osztályok kimutatásától mentesíteni. Ő azonban az 1880. évi utasításban előírt VIII. számú táblázatot szeretné visszaállítani (Korfokozatok átnézete a jelen állapot, a térszakozás és a célbavett szabályos állapot szerint). Én *Béky* érveléséből úgy látom, hogy ő súlyt helyez az egy fordulósakba sorozott erdőrészeknek közvetlen egymás-

* *Fekete Z.*: Az erdőgazdasági üzemterv rajzabrábrás mintái (323. old.)

** *Béky A.*: Erdőgazdasági üzemtervünk fejlesztése. Erdészeti Lapok, 1936., 11. old.

után-sorakoztatására (t. i. papiroson). Ez mindenesetre növeli az áttekintést és csökkenti a kimutatás terjedelmét. Ezért *Béký* javaslatát megszívlelendőnek tartom. A célbavett szabályos állapotra vonatkozó rész természetesen teljesen elesnék. Ezt nyilván *Béký* is így gondolta.

Az utasításnak a vágássorrendre vonatkozó része megfelel azoknak az általános elveknek, amelyeket a gyakorlat elfogadott és a besorozással kapcsolatban szem előtt szokott tartani. Kétes esetekben a mutatószázalék szolgálhat számszerű útmutatással a besorozás sorrendjét illetőleg.

Nézetem szerint másféle hozadékszabályozási módok elől (képletes módszerek, *Biolley-féle* ellenőrző eljárás, *Ajtay* módszere stb.) sem lehet mereven elzárkózni s azok alkalmazását eleve megtagadni, bizonyos biztosítékokat azonban mégis ki kellene kötni arranézve, hogy az előírányzott terület- és fatömeghozadék a szabályossal könnyen összehasonlítható s a használatok észszerűségének elve minden eshetőségre érvényesíthető legyen.

A szájalóerdőre elő kellene írni a *szabályos állapot tervezetének* elkészítését, mert enélkül a vágásterv helyességét ellenőrizni nem lehet. Ugyanezt kívánja meg a közép-erdő hozadékszabályozása is. Ezekre *Fekete Lajos* eljárása vagy a *Biolley-féle* ellenőrző eljárás volna alkalmazandó.

A *részletes főhasználati tervnek* a *részletes véghasználati terv* címet adnám. Mert a *főhasználat* tágabb fogalom. Ez minden olyan használatot felölel, melynek tárgya a *fa* anyaga. Ezzel ellentétben a *mellékhasználatok* az összes egyéb erdei használatot foglalják magukban, melyek a *fa* anyagon kívül állanak (erdei gyümölcs, fűtermés, vad, hal, kő, nád stb.) A *főhasználat* aztán lehet előhasználat vagy véghasználat. De ez az elkülönítés is teljesen elmosódhatik akkor, ha a hozadékszabályozásban a terület irányító szerepe háttérbe szorul és a fatömeg, illetőleg a növedék lép helyébe, a kor helyett pedig a vastagság szolgál a vágási érettség mértékéül.*

* V. ö. *Fekete Z.*: A használatok elnevezése. Erdészeti Lapok, 1937., IV. füzet, 316. old.

Ami a részletes véghasználati terv berendezését illeti, az ellen komolyabb kifogást tenni nem igen lehet. Mindenesetre így is megfelel a célnak. Természetes, hogy a szálalóerdőre és a középerdőre nem alkalmazható. Ott csak egy vágásterv van s az általános és részletes vágásterv nem különül el egymástól.

Kisebb változtatásképen a következőket ajánlom:

A *bruttó* és a *nettó* kifejezés mellőztessék. Azelőtt is megvoltunk enélkül a két idegen szó nélkül, amikor *nyers fatömegről* és *tiszta kihozatalról* beszéltünk. A kifogásolt kereskedelmi kifejezéseknek legkevésbé van helyük az üzletiességtől távolálló, honzervatívus természetű erdőgazdaság szaknévtárában.

A jelenlegi fatömegnek és a növedéknek külön-külön rovatot adnék. Ez közvetlenebbé tenné az adatok szemléletét és az ellenőrzést is egyszerűsíténé.

Helyesebbnek tartanám, ha a jelenlegi fatömeghez nem 10 évi, hanem csak 5 évi növedék adatnék hozzá. Ez jobban megfelelne a valóságnak, mert hiszen a terv csak 10 évre szól, tehát a vágásig átlagosan eltelt idő 5 év. A második félfordulószakra készülő új véghasználati terv fatömegadatait aztán szintén a félfordulószak közepére kellene kiszámítani. Ennek nincs különösebb gyakorlati akadálya még akkor sem, ha olyan erdőrészletekről van szó, amelyeknek a fatömegét a közbeeső revízió alkalmával nem becsüljük meg közvetlenül.

A szálaló- és a középerdő hozadékszabályozása annyira szövevényes, hogy errenézve az utasításban részletes előírásokat adni nem igen lehet. Elegendő tehát a rendszerekre hivatkozni. Ezt az utasítás részben meg is teszi, de legalább megemlítené volna a *Biolley* eljárása is. A külföldön általában ezt ismerik, bár kétségtelen, hogy azzal szemben *Fekete L.* eljárásának olyan előnyei vannak, amelyek annak gyakorlati alkalmazását teszik ajánlatosabbá. Nálunk egyébként az egész kérdés kevésbé jelentős, mert hiszen rendszeres használatra alkalmas szálaló- és középerdők ügyszólván nincs is.

A *részletes előhasználati tervben* nem különíteném el

a tisztítóvágást a gyéritéstől. A kettő közt nincs annyira lényeges eltérés, hogy ezt megokolná. Az értékesítésen kívül mind a kettőnek az a célja, hogy a fenntartani kívánt állományrész fejlődését előmozdítsa. A 20 éves kor nem természetes határ az előhasználat nevezett két faja közt. Mert hiszen fiatalabb faállományban is eszközölhetek gyérités-szerű használatot (pl. egykorú elegyetlen fenyvesben) s 20 évesnél idősebb erdőrészletben is felszabadíthatom a nemesebb fafajokat a gyomfák nyomása alól. A tisztítóvágást elegendő volna a „kivitelre vonatkozó és egyéb megjegyzések” rovatában jelezni.*

Hasonló nézeten van *Béky Albert* is,** akivel abban is teljesen egyetértek, hogy a mi viszonyaink közt, legalábbis az esetek nagyobb részében helyesebb a gyéritendő fatömeget (helyszíni szembecsléssel) erdőrészletenkint külön-külön megszabni és előírni. A korosztályok szerinti sommás számításnak csak ott van helye, ahol a gazdaság a hosszú, rendszeres gyakorlat folytán már megállapodott, a gyérités alkalmazott módja kiforrott és ahol megfelelő fatermési táblánk is van, amelyre számításaink támaszkodhatnak.

Ma azonban még nem tartunk ott. Közepeskorú erdőrészleteinket a multban sok esetben nem gyéritették megállapodott elvek szerint. Gyakran találunk túlsűrű faállományokat, melyekben a multban alig, vagy egyáltalában nem volt gyérités, majd másutt a terpeszkedő böhöncök zavarják az erdő egyöntetűségét s eltávolításukkal sokszorosán túllépjük a szabályszerű gyéritési fatömeget. Hogy alkalmazzuk hát ezekre a fatermési tábla adatait? Hiszen akkor a valóság hasonlítani sem fog a részletes előhasználati terv előírásaihoz!

Tudatosan pedig ne kövessünk el hibát. Különösen, ha azt nagyobb áldozatok árán elkerülhetjük. Már pedig ebben az esetben ez a kedvező lehetőség valóban fennáll. Hiszen üzemterv készítése az erdőrészletek bejárása nélkül

* V. ö. *Fekete Z.*: Tisztítás, tisztítóvágás, tisztázóvágás. (Erdészeti Lapok, 1937., V. füzet, 415. és köv. lapjai.)

** *Béky A.*: Erdőgazdasági üzemtervünk fejlesztése. Erdészeti Lapok, 1936., 14. old.)

alig képzelhető. Ha pedig a gyéritendő erdőrésztelen át-
megyünk, módunkban áll a holdankint gyérithető fatömeget
szembecsléssel megítélni.*

A részletes előhasználati terv és nyilvántartás bal-
oldala ezt az egyszerű alakot nyerhetné:

Előhasználatok 1938-tól 1947-ig						
Tag	Erdő- részlet	Gyérités (tisztítóvágás)			Eset- leges haszná- lat	Megjegyzés
		Terület	Fatömeg			
			hol- dan- ként	ős- sze- sen		
			k. hold	m ³		
26	a	16·4	10	164	—	Főleg a sarjak.
26	b	12·8	15	192	—	Főleg a sarjak.
27	a	20·0	20	400	—	Sürgős!
27	b	24·6	20	492	—	Sürgős!
28	a	10·6	5	53	—	A szükséghez képest.
28	b	10·0	5	50	—	Tisztítóvágás.
29	a	36·0	25	900	—	A szúfa és esüestörött törzs mind!
29	b	18·0	15	270	—	Főleg a gyertyán.
Az egész üzemosztályból					2000	

* Kétségtelen, hogy ehhez bizonyos gyakorlat szükséges, amelyet azonban könnyű megszerezni. A kezdő jól teszi, ha itt-ott kítűz egy-egy negyedholdas területet, azon az előhasználati törzseket kijelöli, meghatározza és 1 kat. holdra átszámítja. Néhány nap alatt annyira viheti, hogy azután nyugodtan támaszkodhatik a szembeclésre. Mint-hogy azonban az ítélőképességnek is állandó ellenőrzésre van szüksége, tanácsos az ellenőrző próbát időnkint (évről-évre) megismételni. Így a nagyobb hibákat elkerülhetjük s nem eshetünk a puszta elképzelésből eredő tévedésekbe, amelyekről még az idősebb szakember sem ment.

Erre gyakorlati példát is tudok mondani. A besztercebányai erdő-igazgatóság egykori kiváló erdőrendezője beszélt el nekem annakidején, hogy egyszer nagy vitája volt az egyik erdőgondnokság vezetőjével a holdankint gyérithető fatömeg tekintetében. Az erdőgondnok 10 m³-t akart holdankint kiszedni egy közepeskorú lúcosból, az erdőrendező azonban 8 m³-hez kötötte magát, mint felső határhoz. Végre a helyszínen döntöttek el a kérdést. Kítűztek 1 kat. holdas próbateret s azon közösen jelölték ki a kivágandó törzseket, majd szabályszerűen meghatározták azok fatömegét. *Az eredmény 40 m³ volt 1 holdon.* Íme a kísérlet oktató ereje!

Minthogy a tulajdonképeni terv nem igen tölti ki a félívet egész szélességében, azért az ügyis zsúfolt nyilván-
tartásból egy-két évfolyamot át lehetne hozni a baloldalra.
Esetleg a korosztály is kaphatna rovatot (az erdőrészlet
rovata után).

Vagy pedig más megoldás volna az, ha az előhaszná-
latokat korosztályok szerint is részleteznők, amikor is a bal-
oldal a következő alakot kapná:

E l ő h a s z n á l a t o k t ó l i g													
T a g	Erdőrészlet	Fatömeg 1 k. holdon	G y é r í t é s (tisztítóvágás)						Összes elő- használati fa- tömeg	Megjegyzés			
			I.		II.		III.				IV. és V.		
			korosztály területén										
			Te- rű- let	Fa- tömeg	Te- rű- let	Fa- tömeg	Te- rű- let	Fa- tömeg			Te- rű- let	Fa- tömeg	
m ³	k. h.	m ³	k. h.	m ³	k. h.	m ³	k. h.	m ³	m ³				

Az esetleges használatnak itt nem volna külön rovata,
hanem annak tervezett fatömegét csak a terv végén kellene a
gyerítések fatömegéhez hozzáadni.

Bár nézetem szerint a fent ajánlott minták vala-
melyikének elfogadása az 1920-i nyomtatványt többé-
kevésbé fölöslegessé tenné, mégsem kellene azt feltétlenül
elejteni, hanem vagylagosan azt is érvényben lehetne
hagyni, hogy az illető erdőgazdaságnak leginkább megfelelő
mintát szabadon lehessen megválasztani.

A részletes felújítási tervben Békyvel egyetértően
(idézett értekezése, 15. oldal) szükségesnek tartom, hogy a
mesterségesen felújítandó terület külön is ki legyen mu-
tatva. Elvégre az erdőgondnoknak is kell valami tájékoz-
tató adat az évi szükségletre nézve, akár veszi, akár maga
neveli a csemetét. Ha ezt a *tájékoztató jelleget* az utasítás

hangsúlyozná, ezzel elejét venné az esetleges félreértéseknek.

Tény, hogy ez a terv a nyilvántartással együtt már úgyis elég zsúfolt. Új rovatokat tehát csak más rovatok elhagyásával lehetne benne elhelyezni. Ezt az alábbi minta szerint vélem megoldhatónak:

Tag	Erdőrészlet	Kiegészítendő fiatalos és tisztás	Félfordulószi vágásterület:			Főzetesen alátelepi tendő	Összes felújítandó terület	Ebből mesterségesen erdősítendő	Megjegyzés
			egész	mesterséges úton	természetes úton				
k a t a s z t e r i h o l d									

Szokatlan talán, hogy a kiegészítendő fiatalost és a tisztást egy rovatban foglaltam össze. Gyakorlatilag azonban ennek semmi hátránya nincs. Tulajdonképeni *tisztás* csak kevés van.* És ezeket is éppenúgy mesterségesen kell erdősíteni, mint a kiegészítendő fiatalosokat. Tehát nincs szükség arra, hogy külön rovatot kapjon, különösen, ha takarékoskodni kell a helyvel. Nem tartom azonban fölöslegesnek, hogy az utasítás *szövege* egyes rovatok helyes értelmezésére nézve felvilágosításokat tartalmazzon. Ez mellőzhetővé teszi a túlságosan hosszú rovatcímeket.

Helykímélés céljából az *egész terület* és a *sűrűség* rovatát is elhagytam. Ezek megvannak a részletes erdőleírásban, tehát a felújítási tervben nem kell okvetlenül szerepelniök. Az ellenőrzés szempontjából sem jelent ez olyan nagy hiányt, legfeljebb egy kis kényelmi hátrányt.

Rövidíteni lehetne a nyilvántartásnak a *leletre* vonat-

*) V. ö.: Fekete Z.: Néhány műszavunk helyes értelmezése. (Erdészeti Lapok, 1937., 346. old.)

kozó részét is, ha a *hátrálékot* nem részleteznők a rovatok címe szerint. Az egyes erdőrészletekre nézve úgylis felvilágosítást nyújt ebben az irányban a felújítási *terv* maga, csak a végösszegben nem volnának elkülöníthetők a hátrálékok címei szerint. Ez azonban talán nem is olyan fontos.

Természetes, hogy mindezeknek a rövidítéseknek a szüksége megszűnnék akkor, ha a nyilvántartás nem volna a részletes tervekkel egyesítve, hanem külön állana. Erről azonban a maga helyén!

Végül még néhány szót az *útépítési tervről*. Kétségtelen, hogy erre a tervre a mi viszonyaink közt nagy szükség van. Az erdők feltárása nálunk általában nagyon tökéletlen. Rossz utunk ugyan van elég, sőt több, mint kellene, de kevés uradalomról mondhatjuk el, hogy az szakszerűen van feltárva. És ha történik is valami ezen a téren, nem mindig érvényesül az egész birtokrészre kiterjedő, átfogó rendszer elve, hanem bizony gyakran csak ötletszerűen oldanak meg egy-egy részletkérdést, nem pedig szerves összefüggésben a jövőben folytatandó feltárás többi részletével.

Ezért, különösen a nagyobb uradalmakra nézve igen helyénvaló az utasításnak az az intézkedése, hogy „első ízben általános úthálózati tervet is kell készíteni.” Nem ártana azonban néhány szóval megadni azokat az elveket is, amelyeket az úthálózati terv elkészítésében irányadónak kell tekinteni.

Ezenkívül szükséges volna az útépítési tervhez térkép-vázlatot is csatolni. Ez sokkal szemléltetőbb, mint a feltárandó tagok egyszerű felsorolása. Ezen a vázlaton rajta volna az egész tervezett úthálózat. Az eredeti úthálózati tervet fénymásolati úton vagy könyvformában lehetne sokszorosítani s ebből egyet-egyet az üzemterv készítése, illetőleg az üzemátvizsgálás alkalmával csatolásra felhasználni. A tervezett útvonalak fekete színben maradnának, a már kiépített vonalak vörös színnel, a jövő 10 év alatt kiépítendő útszakaszok pedig kék színnel volnának felülrajzolandók. Így mindenkor szem előtt volna az egész terv és ellenőrizhető volna annak fokozatos végrehajtása. Termé-

szetes, hogy ezt csak a nagyobb uradalmaktól kellene és lehetne megkívánni.

*

Wirtschafts- und Nutzungsregelung. Von Prof. Z. Fekete.

Kritische Besprechung der gegenwärtig geltenden Forsteinrichtungsanweisung und einige Abänderungsvorschläge, die in dem unter Bearbeitung stehenden Erlass Gesichtspunkte der Praxis zur Geltung bringen wollen.

Das neue Forstgesetz erfasst für die betriebsplanmäßige Bewirtschaftung alle Waldbesitze, es wäre also nach Ansicht des Verf. zweckdienlich, wenn die künftigen Instruktionen in der Wahl der Ertragsregelungsmethode und der Einzelplanungsform mehr Freiheit dem Wirtschaftsführer gewähren möchten.

*

La réglementation du traitement et de l'exploitation, par le Prof. Z. Fekete.

D'après les enseignements de la pratique sylvicole, il est à souhaiter que les nouvelles Instructions forestières, actuellement en élaboration, laissent une assez grande liberté au chef d'aménagement et d'exploitation.

*

Regulation of management and yields. By Prof Z. Fekete.

On the basis of practical experiences the author points out that in the new forest organisation instruction, now under preparation, more scope ought to be afforded to the manager of forestry.
